

MRF 2024.142

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 7. maj 2024, j.nr. 21/03577

Delvis ophævelse af Miljøstyrelsens påbud efter jordforureningslovens § 41 til medicinalvirksomhed om at oprense jordforurening forårsaget af tankanlæg for regenereret acetone fra fremstilling af fusidinsyre, da grænseværdien for, hvor meget der skulle ryddes op af jord forurenede med fusidinsyre var baseret på grænseværdier for mikroorganismer i jord, hvilket ikke kunne anvendes som farlighedsvurdering vedr. arealanvendelsen og grundvandsressourcen.

Sagen omhandlede en miljøgodkendt medicinalvirksomhed (MV) i Ballerup etableret i 1940, hvor der i 2019 som led i en revurdering af godkendelsesvilkår blev udarbejdet en basistilstandsrapport efter miljøbeskyttelseslovens § 35 c. I basistilstandsrapporten var bl.a. anført, at der ved nedgravet tank 7 fra 1981 og nedgravet tank 23 fra 1982, der begge var taget ud af drift i 2018, var konstateret forurening med acetone og fusidinsyre. På denne baggrund meddelte Miljøstyrelsen som tilsynsmyndighed i juli 2019 påbud efter jordforureningslovens § 40, jf. § 39, stk. 2, til MV om at undersøge forureningen. MV efterkom påbuddet. Undersøgelsesrapporten fra november 2019 viste, at i jorden omkring rørledningen mellem tank 7 og tank 23 var koncentrationen af fusidinsyre over PNEC-værdien for jord (PNEC-værdien er den højeste koncentration af miljøfarlige stoffer, som ikke har en målbar toksisk skadevirkning). Af rapporten fremgik videre en kraftig forurening med acetone, isopropanol og ethanol mellem tank 23 og en bygning. Endvidere fremgik, at der ved påfyldningsplads til tank 7 var en kraftig forurening med acetone, ethanol og fusidinsyre. Som oplæg til afværgeforanstaltninger anførte rapporten en fjernelse af hot spotforureningen ved tank 23 ned til 5 m under terræn og ved tank 7 til 4 m under terræn. På baggrund heraf meddelte Miljøstyrelsen i februar 2021 påbud efter jordforureningslovens § 41 til MV om oprensning af forureningen i overensstemmelse med rapportens anbefaling med et stopkriterium for fusidinsyre på 1,2 µg/kg tørstof. Afgørelsen blev påklaget af MV, der anførte, at de to tanke fra etableringen i begyndelsen af 1980'erne havde været anvendt til opbevaring af kemikalieaffald indeholdende fusidinsyre, men i 2003 og 2004 var overgået til anvendelse for regenereret acetone, hvor indholdet af fusidinsyre alene var med en koncentration på 0,00-0,02 %. Forureningen måtte derfor ifølge MV antages at være forårsaget forud for den 1. januar 2001, og der kunne derfor ikke meddeles påbud efter jordforureningsloven, idet MV dog erklærede sig villig til at fjerne de to hot spot-forureninger ved tank 7 og

tank 23. Endvidere anførte MV, at for usikkerheden vedr. beregningen af PNEC-værdien fra MV var der indregnet en sikkerhedsfaktor på 1.000, hvorved den yderligere inddragelse af usikkerhed med afgørelsens stopkriterie fastsat til 1/10 af PNEC-værdien medførte, at det fastsatte mål for oprensning lå ud over, hvad der svarede til genopretning, og hvad der i øvrigt kunne anses for proportionalt. Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden) bemærkede, at påbud efter jordforureningslovens § 41 forudsætter, at myndigheden efter § 42 har godtgjort, at den væsentligste del af jordforureningen er sket efter den 1. januar 2001. Nævnet konstaterede, at det fremgik af basistilstandsrapporten, at fusidinsyre er bionedbrydelig i stor grad og sandsynligt vil kunne opfylde OECD's kriterier for letbionedbrydelighed, hvorfor nævnet ikke fandt det sandsynligt, at den væsentligste del af jordforureningen skulle være sket inden 2001. Vedrørende det med afgørelsen fastsatte stopkriterium henviste nævnet til, at det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1998, at risikovurderingen skal bygge på oplysninger om de forurenende stoffer, deres spredningsveje samt eksponeringsveje for den målgruppe, der er aktuel i den givne situation. Den heri indeholdte farlighedsvurdering skal om muligt fastlægge, hvilke koncentrationer der ses at medføre skadelige effekt, herunder i forhold til stoffets toksicitet, bionedbrydelighed, biotilgængelighed og mobilitet. Nævnet konstaterede, at der for den farlighedsvurdering, der var lagt til grund for afgørelsen, var anvendt den af virksomheden beregnede PNEC_{jord}-værdi vedr. mikroorganismer i jord. Nævnet lagde til grund, at PNEC-værdien derved ikke var anvendelig med hensyn til en farlighedsvurdering i forhold til arealanvendelsen eller grundvandsressourcen. Endvidere konstaterede nævnet, at der ikke forelå en begrundelse for, hvilke analyseusikkerheder der skulle være imødegået ved at fastsætte stopkriteriet til konkret 1/10 af den beregnede PNEC_{jord}-værdi. Nævnet fandt på den baggrund, at afgørelsen var utilstrækkeligt oplyst vedr. det fastsatte stopkriterium for fusidinsyre, hvorfor nævnet ophævede

afgørelsen for så vidt angik den del af påbuddet, der vedrørte oprensning af forurening med fusidinsyre, og hjemviste denne del af sagen til

fornyet behandling, mens afgørelsen i øvrigt blev opretholdt vedr. oprensning af jordforurening med acetone.

Kommentar: Afgørelsen illustrerer, at det i sager om erhvervsmæssig forurening med farlige stoffer ofte er nødvendigt at indhente særlig viden fra kemikere, bl.a. fordi der for en række miljøfarlige stoffer ikke er fastsat grænseværdier for, hvad der kan accepteres. Dette har også betydning i denne sag i relation til den sandsynlighed, der efter jordforureningslovens § 42 kræves for, at den væsentligste del af forureningen anses for sket efter 1. januar 2001. Det forekommer endvidere velbegrundet, at nævnet afviste en direkte anvendelse af grænseværdierne for mikroorganismer i jord og op-hævede denne del af afgørelsen. Som det i øvrigt fremgår, er anledningen til sagen reglerne om basistilstandsrapporter, som stammer fra EU's direktiv om industrielle emissioner (IE-direktivet), der er gennemført i miljøbeskyttelseslovens § 35 c. Reglerne må ses i lyset af de særlige pligter, der gælder for den sidste operatør mht. oprydning efter IE-direktivets art. 22, og som i dansk ret er gennemført i jordforureningslovens §§ 38 k-38 q. Se herom Pagh, Ansvarssuccession ved forurenede grunde, 2014.

Delvis ophævelse og hjemvisning i sag om påbud om oprensning af jordforurening i Ballerup Kommune

Sag: 21/03577

Dato: 7. maj 2024

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter jordforureningslovens § 41, jf. § 77, stk. 1, nr. 2.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Miljøstyrelsens afgørelse af 5. februar 2021 om påbud om oprensning af jordforurening på matr.nr. [M1], Ballerup By, Ballerup, på adressen [A1], 2750 Ballerup, for så vidt angår den del af påbuddet, der vedrører oprensning af forurening med fusidinsyre, og hjemviser denne del af sagen til fornyet behandling.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 12 måneder, jf. jordforureningslovens § 87, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 5. marts 2021 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsesadressaten, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har den 27. april 2021 fremsendt supplerende bemærkninger til klagen.

Klager har navnlig anført, at

- Miljøstyrelsen ikke har godtgjort eller sandsynliggjort, at den konstaterede forurening stammer fra anvendelsen af tank 7 og 23 og/eller den tilknyttede rørføring,
- Miljøstyrelsen ikke har godtgjort eller sandsynliggjort, at forureningen med fusidinsyre, eller den væsentligste del heraf, er sket efter den 1. januar 2001, og
- det af Miljøstyrelsen fastsatte oprensningskriterie på 1,2 µg/kg TS for fusidinsyre er udokumenteret, miljøteknisk ubegrundet, usagligt og i strid med proportionalitetsprincippet, herunder idet det går videre, end kravet om genopretning tilsiger.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Sagens forhistorie

Som led i en revurderingsproces gennemførte [V1] i 2019 en række undersøgelser og fik på den baggrund udarbejdet en basistilstandsrapport (BTR) dateret den 29. august 2019. I forhold til virksomhedens tank 7 og tank 23 fremgik følgende af rapporten:

"Boring 2 og boring 3 – tank 7 og 23 (regenereret acetone)

Analyseresultaterne, herunder PID målingerne, viser tegn på forening med regenereret acetone i 2-3 m.u.t. ved begge tanke. I 6 m.u.t. er indholdet af acetone i jordprøverne faldet til et negligerbart niveau. Der blev kun fundet grundvand i den ene af borerne (B3), som blev filtersat i 2-4 m.u.t. Vandprøverne herfra viste ligeledes højt indhold af acetone og muligvis methanol (detektionsgrænsen var på 5000 µg/l).

Indholdet af fusidinsyre i henholdsvis jordprøver og vandprøven vurderes at skyldes de små koncentrationer af fusidinsyre, som i særlige tilfælde kan være tilstede i den regenererede acetone. Der er beregnet en PNEC-værdi (predicted no effect concentration) for henholdsvis jord ($PNEC_{\text{jord}}$) og grundvand ($PNEC_{\text{grundvand}}$). Værdierne er beregnet på baggrund af den akutte effektkoncentration for henholdsvis dafnier og slambakterier. For nærmere beskrivelse se Bilag 21. De fundne fusidinsyrekoncentrationer i både jord og vand ligger under de beregnede PNEC-værdier og vurderes derfor ikke at have en væsentlig miljømæssig betydning.

Det skal i den sammenhæng ligeledes bemærkes, at [V1], som beskrevet i afsnit 3.1, planlægger igangsætning af nye test for fusidinsyres bionedbrydelighed, da de foreliggende data viser, at fusidinsyre er bionedbrydelig i stor grad, og dataene indikerer, at det vil være sandsynligt at kunne opfylde OECDs kriterier for letbionedbrydelighed. Hvis dette er tilfældet, ville fusidinsyre ikke skulle klassificeres som miljøfarlig og ville i så fald være blevet sorteret fra i de tidligere sorteringstrin, og dermed ikke en del af de tekniske undersøgelser.

Ved en fejl blev der ikke udtaget særskilte jordprøver fra boring 3 til analyse for fusidinsyre. Det vurderes at analyseresultaterne fra boring 2 er repræsentativ også for boring 3. Dette skyldes at

- både tank 7 og tank 23 indeholder regenereret acetone fra fremstilling af fusidinsyre i G-området
- de målte acetone- og methanolkoncentrationer er i samme størrelsesorden for jordprøverne fra begge boringer
- vandprøven fra boring 3 viser indhold af fusidinsyre

Det vurderes, at de detekterede niveauer skyldes utætte rør. Tank 7 og tank 23 kontrolleres hvert 5. år og er senest kontrolleret i december 2018 og februar 2019. Begge kontroller viser at tankene er i fin stand, og der er således ikke tegn på utætheder fra selve tankene. I forbindelse med den seneste kontrol af tank 23 er der observeret mulige utætheder fra rørsystemet tilkoblet tanken. Der er igangsat en nærmere undersøgelse af rørsystemerne ved begge tanke."

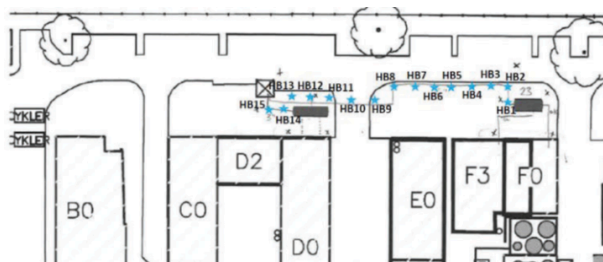
På baggrund af basistilstandsrapporten meddelte Miljøstyrelsen den 4. juli 2019 påbud til virksomheden om at foretage undersøgelse af jord- og grundvandsforurening med acetone, methanol og fusidinsyre ved påfyldningsplads, nedgravet rørforbindelse og tank til regenereret acetone (tank 23).

Det fremgik af påbuddet, at virksomheden den 24. maj 2019 havde orienteret Miljøstyrelsen om, at virksomheden i forlængelse af basistilstandsrapporten havde fulgt op på den konstaterede forurening ved de to nedgravede tanke til opbevaring af regenereret acetone (tank 23 og tank 7), og i den forbindelse havde fået trykprøvet en rørføring på ca. 50 m mellem tank 23 og påfyldningspladsen og havde fundet, at den var utæt. Virksomheden havde samtidig oplyst, at rørene til tank 23 ikke var blevet trykprøvet pga. en manglende studs til prøveudstyret, og at virksomheden vurderede det sandsynligt, at rørstykket aldrig var blevet trykprøvet. Der var endvidere endnu ikke foretaget undersøgelser af tætheden af rørføringen ved tank 7.

Til opfyldelse af påbuddet gennemførte virksomheden en forureningsundersøgelse, der blev afrapporteret i rapporten "Undersøgelse af jord- og grundvandsforurening ved tanke til regenereret acetone. Tank position 7 og 23", dateret 22. november 2019. Virksomheden fik herudover udført tryktest med vand, og der blev i den forbindelse påvist utæthed i rørledningen, som forbinder tank 23 med påfyldningspladsen tæt op ad tank 7.

Af undersøgelsesrapporten fremgik bl.a., at analyseresultater af jordprøver udtaget under rørledningen mellem tank 23 og tank 7 og ved tank 23 påviste koncentrationer over PNEC-værdien for fusidinsyre i jord.

Rapporten indeholdt følgende figur 3, hvor placeringen af de udførte håndboringer langs rørledningen er angivet:

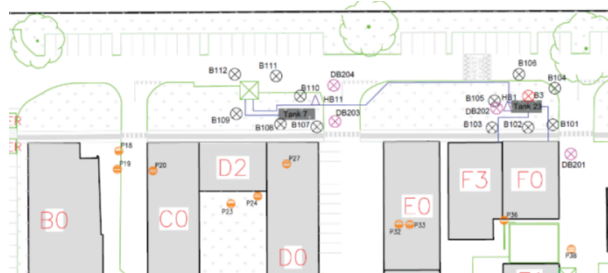
Rapporten indeholdt desuden følgende tabel 3 over udvalgte analyseresultater:

Tabel 3. Analyseresultater for fusidinsyre i udvalgte jordprøver fra håndboringer. Koncentrationer over PNEC-værdier er markeret med lyserød.

Prøve ID	Enhed	PNEC _{med}	HB1	HB7	HB9	HB11
Sum af 4 fusidinsyre enkeltstoffer	µg/kg	12 ¹	2.761	25,7	17,2	1.824

¹ LEO Pharma, Udregning af PNEC-værdier, 2019 (se BTR Bilag 21).

Herudover indeholdt rapporten følgende figur 4, hvor placeringen af de udførte boringer omkring tank 7 og 23 er angivet:

Samt følgende tabeller over udvalgte analyseresultater:

Tabel 4. Analyseresultater for polære opløsningsmidler og fusidinsyre i udvalgte jordprøver fra korte boringer omkring tank 7. Koncentrationer over PNEC-værdier er markeret med lyserød.

Prøvemrk.		PNEC _{med}	B2 (BTR)	B107	B108	B110	B112
Tørstofindhold	%		84	79,9	83,2	84,5	82,7
Dybde prøve	m u.t.		3,0	1,5	6	4,5	1
Polære opløsningsmidler							
Methanol	µg/kg TS	23.500	< 2.000.000	120	59	61	<50
Ethanol	µg/kg TS	630		<50	<50	<50	<50
Isopropanol	µg/kg TS	28.000	< 100.000	<50	<50	<50	<50
n-Propanol	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Butylacetat	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Acetone	µg/kg TS	29.500	690.000	60	<50	<50	63
Methylethylketon	µg/kg TS	22.500		<50	<50	<50	<50
Isobutanol	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
1-Butanol (n-Butanol)	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Diethylether	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Methylisobutylketon	µg/kg TS	1.300		<50	<50	<50	<50
Fusidinsyre - Sum af 4 enkeltstoffer	µg/kg	12	16,4 ¹	1,0	2,6	< 0,06	< 0,06

¹ BTR er kun anført selve fusidinsyrekoncentrationen og ikke summen af de fire enkeltstoffer. Det er kun B2 i 3,0 m u.t. hvor summen overskrider PNEC_{med}. Analyseresultater vedhæftet Bilag 6.

Tabel 5. Analyseresultater for polære opløsningsmidler og fusidinsyre i udvalgte jordprøver fra korte boreriger omkring tank 23. Koncentrationer over PNEC-værdier er markeret med lyserød.

Prøvemrk.		PNEC _{ground}	B3 (BTR)	B102			
Tørstofindhold	%		85	85,5	89,8	88,3	81,6
Dybde prøve	m u.t.		2,0	1,5	2,5	4	6
Reaktionstal, pH				8,7	8,5	8,5	8,3
Polære opløsningsmidler							
Methanol	µg/kg TS	23.500	< 2.000.000	<50	<50	<50	<50
Ethanol	µg/kg TS	630		<50	12.000	2.000	<50
Isopropanol	µg/kg TS	28.500	230.000	<50	77.000	19.000	<50
n-Propanol	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Burylacetat	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Acetone	µg/kg TS	29.500	570.000	100	930.000	64.000	450
Methylethylketon	µg/kg TS	22.500		<50	410	190	<50
Isobutanol	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
1-Butanol (n-Butanol)	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Diethylether	µg/kg TS			<50	<50	<50	<50
Methylisobutylketon	µg/kg TS	1.300		<50	430	220	<50
Fusidinsyre - Sum af 4 enkeltstoffer	µg/kg	12		6,9	448	0,6	0,5

Om analyseresultaterne fremgik bl.a. følgende af rapporten:

”Der er i den østlige del af undersøgelsesområdet påvist en kraftig forurening i jorden med acetone, isopropanol og ethanol mellem tank 23 og Bygning F0, hvilket ses ud fra resultater for jordprøver i boring B102. Den kraftige forurening er fundet mellem ca. 2 og 4,5 m u.t., mens den er afgrænset i 6 m u.t. (de påviste koncentrationer i 6 m u.t. ligger væsentligt under PNEC-værdien). Forureningen omkring tank 23 bekræftes af jordprøver fra boring B3 fra BTR-undersøgelsen samt HB1 udtaget 1 m under rørledning umiddelbart vest for tanken, dvs. i ca. 1,5-2 m u.t. I HB1 blev der udover de førnævnte polære opløsningsmidler desuden fundet høje koncentrationer af fusidinsyre (2761 µg/kg), hvilket dog ikke i helt samme grad har været tilfældet for jordprøverne udtaget fra B102 (op til 448 µg/kg). Årsagen til jordforureningen i dette område vurderes enten at være spild fra selve tank 23 eller fra utætheder i de rørledninger, som har forbundet tank 23 med Bygning F0/F32. Forureningen er afgrænset horisontalt mod vest, nord og øst-sydøst vha. de øvrige udførte boreriger, som ikke

viser tegn på forurening (se Figur 5 nedenfor). Kun mod syd (under ingeniørgang og Bygning F0) har det ikke været muligt af afgrænse forureningen horisontalt.

Mht. området for tank 7 og påfyldningspladsen i den vestlige del af undersøgelsesområdet er der påvist kraftig forurening med acetone, ethanol og fusidinsyre i håndboring HB11 tæt op ad tank 7 (mod nordøst) 1 m under rørledning, dvs. ca. 2 m u.t. Analyseresultaterne for HB11 bekræfter dermed den påviste acetoneforurening i jordprøver fra boring B2 under BTR-undersøgelsen.

Der er derudover fundet lave koncentrationer over detektionsgrænsen af acetone og methanol omkring tank 7 i borerne B107, B108 og B110. Årsagen til den kraftige forurening omkring HB11 vurderes at være den utætte rørledning, som har forbundet tank 23 med påfyldningspladsen. Denne antagelse understøttes af den udførte tryktest, som påviste utæthed netop ved HB11. Den påviste forurening er afgrænset horisontalt af de øvrige udførte borer (B109, B111, DB203 og DB204) samt håndboringer langs ledningstracéet.”

Rapporten indeholdt herefter følgende oplæg til afværge:

”På baggrund af den påviste forurening i afgrænsede områder af det undersøgte areal foreslås opgravning af tank 7 og 23 samt den kraftigst forurenede jord, dvs. mellem Bygning F0 og tank 23 ned til ca. 5 m u.t. og omkring tank 7 ned til ca. 4 m u.t. Dermed vil hotspotforureningen, som potentielt kunne forårsage nedsivning mod det primære grundvand og/eller spredning og afdampning under eksisterende bygning F0/F3, blive fjernet helt. Rørledningerne mellem de to tanke og påfyldningspladsen blev fjernet helt, efter feltarbejdet ifm. nærværende undersøgelse var færdiggjort. Dermed resterer der kun, at rørledningerne mellem Bygning F0 og tank 23 bliver fjernet, hvilket kan udføres samtidig med udgravningen i dette område.

De estimerede områder for afgravning af forurenede jord er vist i figur 8. Der er desuden inkluderet to mindre udgravningsområder svarende ved hhv. HB7 og HB9, hvor der blev fundet indhold af fusidinsyre over $PNEC_{\text{jord}}$.

Figur 8. Omrids af de to hovedudgravninger til fjernelse af hotspotforurening i jord, samt to mindre udgravninger omkring hhv. HB7 og HB9.

[...]

Som beskrevet før, vurderes en evt. restforurening af acetone i jord i lave koncentrationer ikke at udgøre en risiko for det primære grundvand. Det anses derfor at være tilstrækkeligt, at fokusere oprensningsaktiviteterne på at fjerne hotspotområderne samt tanke og rørledninger, som har udgjort forureningskilden. I forbindelse med udgravningsarbejderne vil der blive udtaget kant- og bundprøver af jorden for at kontrollere oprensningsgraden, inden der tilføres ren fyldjord. Eftersom der ikke findes kvalitetskriterier for acetone, isopropanol, ethanol og fusidinsyre i jord, vil PNEC_{jord}-værdierne blive anvendt som stopkriterier, som skal sammenlignes med analyseresultater for kant- og bundprøver under udgravningsarbejdet.

[...]

Omkostningerne forbundet med ovenfor beskrevne afværge estimeres til godt 1,5 mio. DKK, som bl.a. omfatter opgravning, bortskaffelse af jord, miljøtilsyn, reetablering og afrapportering.”

2. 2 Den påklagede afgørelse

På baggrund af forureningsundersøgelsen har Miljøstyrelsen den 5. februar 2021 med hjemmel i jordforureningslovens § 41, jf. § 39, stk. 1, meddelt påbud til virksomheden om oprensning af jordforurening ved tank 7, tank 23 og i to områder på rørstrækningen mellem tankene, i overensstemmelse med det oplæg til afværge, der fremgår af forureningsundersøgelsesrapporten af 22. november 2019.

Oprensningskriterierne for afgravning/opboring er i påbuddet fastsat til mindre end 450 µg/kg TS for acetone og til mindre end 1,2 µg/kg for fusidinsyre.

Det fremgår af påbuddet, at virksomheden i forbindelse med sagens behandling har fremsendt yderligere oplysninger om tankene (notat vedrørende tankinspektion dateret 4. december 2020). Heraf fremgår bl.a. følgende vedrørende tank 7 og tank 23:

"Tank pos. 7 er anlagt juni 1981. Tanken indeholdt oprindeligt ren ethanol, men skiftede omkring 2003 til Acetone Reg. som reservetank. Blev taget ud af drift i 2018.

Tanken er godkendt ved alle tankinspektioner. Rørstrengen er også testet.

Der er ikke registreret uheld ved tanken.

Tank pos. 23 er anlagt oktober 1982 til kemikalieaffald.

Først i forbindelse med miljøgodkendelsen i 2004 ses tanken angivet som pos 23 med Acetone, re-genereret. Blev taget ud af drift i 2018.

Tanken er godkendt ved alle tankinspektioner. Rørstrengen er også testet. I 2018 blev rørstrengen til påfyldepladsen testet særskilt pga. jordprøverne til basistilstandsrapporten. Her blev konstateret en utæthed i rørstrengen tæt ved tank 7.

Der er ikke registreret uheld ved tanken."

Miljøstyrelsen har på baggrund af sagens oplysninger vurderet følgende i påbuddet:

”Der er ved de udførte undersøgelser ved begge tankpositioner (HB11 og B102) påvist indhold i jorden af de samme stoffer (acetone, fusidinsyre, isopropanol, ethanol, methylethylketon og methylisobutylketon), hvilket peger i retning af samme forureningskilde. Der er desuden blandt andet påvist et meget højt indhold af acetone, der ifølge [V1], jfr. undersøgelsesrapport dateret 22. november 2019 er let bionedbrydelig og ikke adsorberes til jordpartikler. På baggrund af ovenstående om forureningsindhold og acetones mobilitet samt de historiske oplysninger om tankenes anvendelse vurderer Miljøstyrelsen, at den væsentligste del af forureningen er sket efter 2001 og at der dermed er hjemmel til at påbyde [V1] at udføre oprensning, jfr. §41 i lov om forurenede jord LBK nr. 282 af 27/3-2017.”

Af påbuddet fremgår endvidere, at forureningen er sket i et område, der anvendes til drikkevandsforsyning, og at virksomheden har foreslået, at der som oprensningskriterie anvendes 1/10 af PNEC-værdierne angivet i undersøgelsesrapporten, hvilket efter virksomhedens vurdering ikke vil øge omkostningerne til oprensning. Hertil har Miljøstyrelsen i påbuddet bemærket, at PNEC-værdierne er fastsat af hensyn til effekt på jordlevende organismer. Ved fastsættelsen er ikke inddraget risiko for følsom arealanvendelse og grundvand. På den baggrund kan styrelsen ikke generelt acceptere, at der anvendes 1/10 af PNEC-værdierne som oprensningskriterie. Styrelsen har dog konkret vurderet følgende:

”Stopkriteriet for fusidinsyre sættes i nærværende sag til 1,2 µg/kg TS. Dette er begrundet i, at det ikke har været muligt sammen med [V1] at komme frem til et baggrundsniveau for lokalområdet og at [V1] på møde den 2. oktober 2020 oplyste, at der var en ikke uvæsentlig usikkerhed på analysen. Miljøstyrelsen har derfor vurderet at et stopkriterium der svarer til 1/10 af [V1]s beregnede PNEC værdi tager højde for både usikkerheden på analysen og baggrundsniveauet i lokalområdet.

Stopkriteriet for acetone sættes til 450 µg/kg TS, da det er den værdi hvor det i [V1]s undersøgelsesrapport ved risikovurdering er vurderet, at der ikke længere vil være en risiko over for grundvandet.”

2.3 Klagens indhold

Klager har indledningsvist oplyst, at det kan lægges til grund, at forurening på ejendommen må hidrøre fra virksomhedens aktiviteter, idet virksomheden blev etableret i slutningen af 40'erne, og ejendommen forud herfor var landbrugsområde. Klager er derfor også indstillet på at efterkomme oprensningspåbuddet ved at foretage en frivillig oprensning af den konstaterede forurening med polære opløsningsmidler ved tank 7 og mellem bygning F0 og tank 23 (hotspotforureningen), således at denne forurening med opløsningsmidler fjernes, uanset at påbuddet er påklaget. Klagers indsigelser vedrører alene den del af oprensningspåbuddet, som angår krav om oprensning af fusidinsyre til det af Miljøstyrelsen fastsatte niveau på 1,2 µg/kg TS ("Stopkriteriet").

Klager har herom anført, at Miljøstyrelsen efter klagers opfattelse ikke har godtgjort eller sandsynliggjort, at forureningen med fusidinsyre (eller den væsentligste del heraf) stammer fra anvendelsen af tank 7 og 23 og/eller den tilknyttede rørføring efter 1. januar 2001. Det er i stedet klagers vurdering, at forureningen er opstået og akkumuleret over tid, idet fusidinsyre har været anvendt på virksomheden siden 1960'erne i forbindelse med en række forskellige aktiviteter, og da der tillige har været betragtelige mængder fusidinsyre i både luftemissioner og spildevandsemissioner fra virksomheden.

Klager påpeger i den forbindelse, at tank 7 er anlagt i 1981 og oprindeligt anvendt til ren ethanol, men fra ca. 2003 og frem er anvendt som reservetank til regenereret acetone, at tank 23 er anlagt i 1982 og anvendt til kemikalieaffald indeholdende fusidinsyre frem til 2004, hvorefter den er anvendt til regenereret acetone, at det samlede tankanlæg (tank 7, tank 23 samt rørføring til og fra tankene) senest var i brug i 2018, og at det blev taget endeligt ud af drift primo

2019. Uanset at det ikke kan udelukkes, at forureningen med regenereret acetone kan have bidraget til en øget forurening med fusidinsyre i området ved tank 7, hvor utætheden på rørledningen blev konstateret, da stoffet, selvom det i princippet skal være fri for fusidinsyre, kan indeholde spor af fusidinsyre i et niveau på 0,00-0,02 %, er det således efter klagers opfattelse helt usandsynligt, at fusidinsyreforureningen i det område, som påbuddet angår, skulle stamme fra brugen af tank 7 og tank 23 efter den 1. januar 2001. Der foreligger ifølge klager ikke oplysninger, der dokumenterer eller sandsynliggør en årsagssammenhæng mellem forureningen med polære opløsningsmidler og fusidinsyre, og det kan ikke konkluderes, at fusidinsyrekoncentrationerne stammer fra samme forureningskilde eller -tidspunkt, som de polære opløsningsmidler, idet det ikke kan udelukkes, at fusidinsyrekoncentrationerne var til stede før forureningen med de polære opløsningsmidler.

Klager har herudover anført, at det af Miljøstyrelsen anvendte stopkriterie for oprensning af fusidinsyre på 1,2 µg/kg tørstof (TS) er udokumenteret for så vidt angår spørgsmålet om risiko for skade på miljø og/eller menneskers sundhed, herunder idet styrelsen ikke har forholdt sig til fusidinsyrens naturlige nedbrydelighed, at det er fastsat uden saglig hensyntagen til betydningen af, at fusidinsyre er naturligt forekommende i jord, og at kriteriet kan være lavere end baggrundskoncentrationen i området, hvorfor der er en vis risiko for, at det ikke vil være muligt at oprense til det fastsatte niveau. Hertil kommer, at kriteriet er miljøteknisk ubegrundet og dermed usagligt, samt at det er mere restriktivt end kravet om genopretning og i strid med proportionalitetsprincippet, bl.a. idet der dermed vil ske oprensning af fusidinsyrekoncentrationer, der stammer fra forureningsbegivenheder fra før 2001, eller som er naturligt forekommende, og da der ikke er taget højde for, at de tilgængelige analysemetoder for fusidinsyreforurening med en lav detektionsgrænse er særdeles dyre og i øvrigt ikke akkrediterede, ligesom de kun kan udføres på et laboratorium i Norge.

Klager påpeger i den forbindelse, at der ikke i Danmark (eller i Europa) er fastsat kvalitetskriterier for fusidinsyre i forurenede jord, hvorfor Miljøstyrelsen i den konkrete sag på et skønsmæssigt grundlag har fastsat et stopkriterie. Klager ønsker imidlertid, at der i stedet anvendes en PNEC-værdi for henholdsvis jord på 12 µg/kg TS og grundvand på 367 µg/l, som klager har beregnet efter retningslinjerne i den europæiske REACH-lovgivning og den europæiske guideline

for miljørisikovurdering af lægemiddelstoffer. Der er ved beregningen af PNEC-værdierne taget hensyn til en usikkerhedsfaktor med en indregnet sikkerhedsfaktor på 1000. Klager er derfor uforstående overfor, at der skal lægges en yderligere sikkerhedsfaktor på 10. Den anvendte sikkerhedsfaktor må vurderes at være tilstrækkelig til at gøre op for enhver usikkerhed, selvom den ikke er relateret direkte til usikkerhed på analyser.

2.4 Miljøstyrelsens bemærkninger til klagen

Miljøstyrelsen har den 24. marts 2021 til klagen bl.a. bemærket, at det faktum, at fusidinsyre følger indholdet af polære oplysningsmidler, herunder acetone, og at fusidinsyre er let nedbrydelig, understøtter, at den væsentligste del af forureningen med fusidinsyre er sket efter 2001.

Miljøstyrelsen har desuden bemærket, at såfremt baggrundskoncentrationen for fusidinsyre skal anvendes som oprensingskriterium, skal baggrundskoncentrationen være stedspecifik, idet baggrundsniveauet varierer afhængig af lokale forhold. I virksomhedens basistilstandsrapport anføres, at baggrundskoncentrationen er ca. 0,4 µg/kg TS, men ved undersøgelserne omkring tank 7 og tank 23 er der fundet indhold ned til 0,0 µg/kg TS. Styrelsen har derfor tidligere foreslået, at baggrundskoncentrationen fastsættes til 0,5-0,6 µg/kg TS, men idet klager har oplyst, at der er stor usikkerhed på resultaterne for fusidinsyreanalyser, og at denne usikkerhed ikke senere er dokumenteret, har styrelsen vurderet, at baggrundskoncentrationen må antages at være 1,2 µg/kg TS, hvilket svarer til 1/10 af PNEC-værdien. Det er styrelsens opfattelse, at der herved er taget hensyn til måleusikkerheder.

Endeligt har Miljøstyrelsen bemærket, at der ved fastsættelsen af oprensingskriteriet er taget udgangspunkt i PNEC-værdien, da der efter styrelsens opfattelse ikke er andre relevante oplysninger om fusidinsyre.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at der mellem sagens parter er enighed om, at der på ejendommen forekommer forurening med polære opløsningsmidler og fusidinsyre, og at forureningen hidrører fra aktiviteterne på klagers virksomhed.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer herudover, at klager er indstillet på at efterkomme oprensingspåbuddet for så vidt angår den konstaterede forurening med polære opløsningsmidler ved tank 7 og mellem bygning F0 og tank 23 (hotspotforureningen).

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på den baggrund alene fundet anledning til at behandle spørgsmålet om tidsfæstelsen af forureningen med fusidinsyre (afsnit 3.2.1), samt det af Miljøstyrelsen fastsatte oprensningskriterie for fusidinsyre (afsnit 3.2.2).

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Ad 1) Tidsfæstelsen af forureningen med fusidinsyre

Det følger af jordforureningslovens § 41, stk. 1, at for forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere, kan miljømyndigheden meddele forureneren påbud om at fjerne en konstateret forurening og genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.

Det følger af jordforureningslovens § 42, at hvis en forurening, der er sket før den 1. januar 2001, fortsætter efter denne dato, finder bestemmelsen i § 41 kun anvendelse, såfremt miljømyndigheden godtgør, at den væsentligste del af forureningen er sket efter den 1. januar 2001.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at det af sagens oplysninger fremgår, at der i både tank 7 og tank 23 i en længere periode har været opbevaret regenereret acetone fra fremstilling af fusidinsyre. Klager har således oplyst, at der i tank 7 og tank 23 har været opbevaret regenereret acetone fra henholdsvis 2003 og 2004 og indtil tankene blev taget ud af drift i 2018.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer desuden, at der ved undersøgelser foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af basistilstandsrapporten af 29. august 2019 blev fundet tegn på forurening med regenereret acetone ved begge tanke. Det blev samtidig vurderet, at indholdet af fusidinsyre i henholdsvis jordprøver og vandprøve skyldes små koncentrationer af fusidinsyre i den regenererede acetone, og at de detekterede niveauer skyldes utætte rør.

Vurderingerne i basistilstandsrapporten af 29. august 2019 blev efterfølgende bekræftet ved den udførte forureningsundersøgelse (jf. rapport af 22. november 2019), hvor der blev påvist utæthed i rørledningen, som forbinder tank 23 med påfyldningspladsen tæt op ad tank 7, og hvor analyseresultater af jordprøver udtaget under rørledningen mellem tank 23 og tank 7 og ved tank 23 påviste høje koncentrationer af fusidinsyre.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er på den baggrund enig med Miljøstyrelsen i, at det kan lægges til grund, at forureningen med fusidinsyre er opstået som følge af forhold relateret til tank 23 og rørføringen mellem tank 7 og 23, og at forureningen i det væsentligste er sket efter den 1. januar 2001.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen særligt lagt vægt på, at det af forureningsundersøgelsen fremgår, at forureningen med fusidinsyre er kraftigst i borerne ved rørføringen mellem tank 7 og tank 23, og særlig kraftig i borerne HB1 og HB11. Der er således i prøver fra boring HB1 og HB11 konstateret koncentrationer af fusidinsyre på henholdsvis 230 og 152 gange stoffets PNEC-værdi (henholdsvis 2.761 og 1.824 µg/kg TS). Til sammenligning er koncentrationen af fusidinsyre i boring B102, der er beliggende på den anden side af tank 23 i retning væk fra rørføringen, 6,9-448 µg/kg TS (varierende fra 1,5-6 m dybde), mens koncentrationen af fusidinsyre i boring B112, der er beliggende længere væk fra den konstaterede utæthed på rørføringen ved tank 7, er mindre end 0,06 µg/kg TS. Hertil kommer, at fusidinsyre efter det af klager oplyste er let nedbrydelig, hvorfor det efter nævnets vurdering ikke er sandsynligt, at forureningen i det væsentligste skulle være sket inden 2001.

3.2.2 Ad 2) Oprensningskriteriet for forurening med fusidinsyre

Det fremgår af jordforureningslovens § 1, stk. 1 og stk. 2, at loven skal medvirke til at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening og forhindre eller forebygge skadelig virkning fra jordforurening på natur, miljø og menneskers sundhed, og at det med loven særligt tilsigtes bl.a. at beskytte drikkevandsressourcer, samt forebygge sundhedsmæssige problemer ved anvendelsen af forurenede arealer.

Om bestemmelsen i § 1, stk. 1 og stk. 2, fremgår bl.a. følgende af forarbejderne til jordforureningsloven:[\[4\]](#)

”Formålsbestemmelsen angiver, at jordforurening skal fjernes eller afværges i nødvendigt omfang, ligesom skadelige virkninger fra jordforurening skal elimineres eller begrænses mest muligt.

Ved jordforurening forstås en menneskeskabt handling eller aktivitet, hvor jorden tilføres stof eller stofblanding, som på grund af dets egenskaber og mængde over tid kan være til fare for mennesker og miljø, begrænse anvendelsen af miljøet eller føre til, at det naturlige baggrundsniveau øges.”

I forlængelse heraf følger det af jordforureningslovens § 2, at loven omfatter jord, der på grund af menneskelig påvirkning kan have skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed.

Det følger af jordforureningslovens § 41, stk. 1, at forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere, kan miljømyndigheden meddele forureneren påbud om at fjerne en konstateret forurening og genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.

Om bestemmelsen i § 41 fremgår bl.a. følgende af forarbejderne til jordforureningsloven:[5]

”Genopretning skal ses i forhold til den forurenede grounds tilstand, før forureningshændelsen indtraf. Intentionen er således, at forureningen fjernes svarende til situationen, før forureningshændelsen indtraf. Det betyder, at oprydningen kan have større omfang end den offentlige oprydning efter lovforslagets kapitel 3, hvor oprydningen sker i forhold til den aktuelle arealanvendelse og hvor en forurening, som ikke p.t. udgør en risiko, kan efterlades.

Adgangen til at udstede påbud efter § 41 skal administreres i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige principper og grundsætninger, herunder proportionalitetsprincippet. Myndigheden skal således f.eks. være opmærksom på, at der er proportionalitet mellem omfanget og udgiften til den påbudte oprydning og omfanget og arten af den forurening og den forureningsfare, der konkret tilsigtes fjernet. Hvis afværgen af miljøproblemet eller risikoen kan foretages lige godt ved flere metoder, skal den billigste vælges.

For at der kan gives et påbud om oprydning, skal der være en miljø- eller sundhedsmæssig begrundelse for foranstaltningen. Ved en forurening, som ikke

er særlig mobil, og som ligger dybt nede i jorden, må det vurderes, hvorvidt forureningen nu eller i fremtiden vil kunne udgøre noget problem.”

Afgørende for påbudsadgangen efter jordforureningslovens § 41 er således bl.a., om de konstaterede stoffer i jorden kan have en skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed, og om udgifterne til fjernelse og genopretning står i et rimeligt forhold til den risiko for skade på miljø eller sundhed, som forureningen udgør. En forurening eller restforurening – uafhængigt af omkostningernes størrelse – kan som udgangspunkt ikke påbydes fjernet, hvis der foreligger en høj grad af sikkerhed for, at den hverken aktuelt eller i fremtiden indebærer en miljø- eller sundhedsmæssig risiko.[6]

Før miljømyndigheden træffer afgørelse om oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41, skal sagen være tilstrækkelig oplyst. Når der foreligger et forsvarligt grundlag for at træffe afgørelse, skal miljømyndigheden foretage en risikovurdering og en proportionalitetsvurdering, inden der eventuelt udstedes et oprensningspåbud.

Miljøstyrelsens kvalitetskriterier kan anvendes som retningsgivende for en forurenings skadelige virkning. Indhold af kemiske stoffer under Miljøstyrelsens kvalitetskriterier – eller indhold af stoffer, der ikke er fastsat kvalitetskriterier for – kan dog tillige, herunder over tid, udgøre en miljø- eller sundhedsmæssig risiko. [7]

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om oprydning på forurenede lokaliteter,[8] at risikovurderingen skal bygge på oplysninger om de forurenende stoffer, de sprednings- og eksponeringsveje og den målgruppe, der er aktuel i den givne situation, og at den bl.a. skal baseres på en farlighedsvurdering af de aktuelle forureningskomponenter. Det fremgår uddybende, at farlighedsvurderingen er en gennemgang af de potentielle forureningskomponenters iboende egenskaber, herunder akutte og kroniske effekter samt hvis muligt en fastlæggelse af ved hvilke koncentrationer, der ses skadelige effekter. Hertil kommer komponenternes toxicitet, bionedbrydelighed,

biotilgængelighed og mobilitet. Farlighedsvurderinger for flere relevante stoffer er udført i forbindelse med fastlæggelsen af kvalitetskriterier.

Miljøstyrelsen har i nærværende sag vurderet, at den konstaterede forurening med fusidinsyre udgør en risiko i forbindelse med fremtidig følsom arealanvendelse og for grundvandet, herunder idet forureningen er sket i et område, der anvendes til drikkevandsforsyning. Styrelsen har derfor i det påklagede påbud fastsat oprensningskriteriet for afgravning/opboring til mindre end 1,2 µg/kg TS med henblik på at imødegå disse risici. Styrelsen har som begrundelse for oprensningskriteriet anført, at kriteriet svarer til 1/10 af virksomhedens beregnede PNEC-værdi, og at der dermed efter styrelsens vurdering er taget højde for både analyseusikkerheder og usikkerheden om baggrundsniveauet i lokalområdet, uanset at PNEC-værdier er fastsat af hensyn til effekt på jordlevende organismer og der således ved fastsættelsen heraf ikke er inddraget risiko for følsom arealanvendelse og grundvand.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er ikke enig med Miljøstyrelsen i, at det på det foreliggende grundlag kan konkluderes, at det fastlagte oprensningskriterie er nødvendigt eller tilstrækkeligt til at imødegå de potentielle miljø- eller sundhedsmæssige risici, der er forbundet med den konstaterede forurening. Nævnet er desuden ikke enig med styrelsen i, at det på det foreliggende grundlag kan lægges til grund, om de oprensingsmæssige gevinster står mål med de omkostninger, der er forbundet med gennemførelse af en oprensning til den fastlagte oprensingsgrad. Nævnet er enig med styrelsen i, at der ved beregningen af PNEC-værdier for et stof i jord tages hensyn til stoffets påvirkning på mikroorganismer i jorden. Værdien er imidlertid ikke efter nævnets umiddelbare vurdering anvendelig i forhold til vurderingen af stoffets potentielle påvirkning på menneskers sundhed. I øvrigt er det uklart for nævnet, hvilke analyseusikkerheder styrelsen mener at have imødegået ved at vælge netop 1/10 af den beregnede PNEC-værdi.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst, og at det påklagede påbud som følge heraf er behæftet med en væsentlig retlig mangel. Nævnet ophæver derfor Miljøstyrelsens afgørelse af

5. februar 2021 for så vidt angår den del af påbuddet, der vedrører oprensning af forurening med fusidinsyre, og hjemviser denne del af sagen til fornyet behandling med henblik på, at styrelsen skal foretage en fornyet risiko- og proportionalitetsvurdering, og herefter på den baggrund fastlægge i hvilket omfang, der kan meddeles oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 41. Styrelsen skal i den forbindelse foretage en konkret farlighedsvurdering af fusidinsyre, hvori der bl.a. tages højde for stoffets toxicitet, bionedbrydelighed, biotilgængelighed og mobilitet.[9]

Den øvrige del af Miljøstyrelsens afgørelse af 5. februar 2021 om påbud om oprensning står herefter stadig ved magt.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Miljøstyrelsens afgørelse af 5. februar 2021 om påbud om oprensning af jordforurening på matr.nr. [M1], Ballerup By, Ballerup, på adressen [A1], 2750 Ballerup, for så vidt angår den del af påbuddet, der vedrører oprensning af forurening med fusidinsyre, og hjemviser denne del af sagen til fornyet behandling.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 af lov om forurennet jord.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Jf. de specielle bemærkninger til § 1 i forslag L183 til Lov om forurennet jord som fremsat den 10. februar 1999.

[5] Jf. de specielle bemærkninger til § 41 i forslag L183 til Lov om forurennet jord som fremsat den 10. februar 1999.

[6] Jf. Højesterets dom af 30. juni 2005, som optrykt i UfR2005.2923H.

[7] Jf. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 16. august 2018 i sagsnr. NMK-11-00187. Se endvidere Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/2006 om Metoder til fastsættelse af kvalitetskriterier for kemiske stoffer i jord, luft og drikkevand med henblik på at beskytte sundheden, samt Miljøstyrelsens hjemmeside om

sundhedskvalitetskriterier – link hertil: <https://mst.dk/erhverv/sikker-kemi/kemikalier/graensevaerdier-og-kvalitetskriterier/sundhedskvalitetskriterier>.

[8] Jf. kapitel 5 i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 6/1998. Oprydning på forurenede lokaliteter – Hovedbind. Link hertil:

<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1998/87-7909-783-9/pdf/87-7909-783-9.pdf>.

[9] Der henvises i den forbindelse til Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/2006 om Metoder til fastsættelse af kvalitetskriterier for kemiske stoffer i jord, luft og drikkevand med henblik på at beskytte sundheden, samt Miljøprojekt nr. 974/2005 om Principper for sundhedsmæssig vurdering af kemiske stoffer med henblik på fastsættelse af kvalitetskriterier for luft, jord og vand.

Lovområder:

Jordforureningsloven